

mgr Tomasz Marzec

Tytuł rozprawy doktorskiej: *Spółdzielnia energetyczna jako podmiot transformacji energetycznej - aspekty prawne*

Streszczenie rozprawy doktorskiej w języku polskim

Od ponad dwóch stuleci spółdzielnie wspierają swoich członków na niemal całym świecie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, takich jak np. zapewnienie żywności, energii, mieszkania czy pracy. Stanowią one podmioty o elastycznej strukturze, która jest dostosowywana do potrzeb spółdzielców w nich zrzeszonych i wyzwań globalnych i regionalnych. Jednym z nich jest transformacja energetyczna, będąca procesem odchodzenia od paliw kopalnych na rzecz technologii niskoemisyjnych i odnawialnych. Z tego względu w literaturze sformułowano koncepcję sprawiedliwej transformacji energetycznej (ang. *just energy transition*), akcentującą konieczność prowadzenia tego procesu w sposób zapewniający sprawiedliwy podział korzyści i kosztów oraz włączenie społeczeństwa – w tym grup narażonych na ubóstwo i wykluczenie.

W ocenie autora istnieje ścisły związek między spółdzielczością – w tym energetyczną – a urzeczywistnieniem sprawiedliwej transformacji energetycznej. Działalność oparta na zasadach spółdzielczych sprzyja realizacji sprawiedliwości energetycznej, ponieważ zapewnia partycypację członków, równy podział korzyści oraz włączenie grup wrażliwych. Współcześnie spółdzielnie energetyczne występują na wszystkich zamieszkałych kontynentach. W Polsce legalną definicję spółdzielni energetycznej wprowadzono w 2016 r. Działalność tego podmiotu polega na wytwarzaniu energii elektrycznej lub biogazu, lub biogazu rolniczego, lub biometanu, lub ciepła w instalacjach OZE, obrót nimi lub ich magazynowanie, dokonywane w ramach działalności prowadzonej wyłącznie na rzecz tych spółdzielni oraz ich członków.

Głównym celem badawczym rozprawy jest ocena, czy – i w jakim zakresie – obowiązujące regulacje dotyczące spółdzielni energetycznych sprzyjają udziałowi tych podmiotów, a tym samym społeczeństwa, w sprawiedliwej transformacji energetycznej. Z tak określonego celu głównego wynikają cele szczegółowe: po pierwsze, ocena (ustalenie) rozwoju procesu transformacji energetycznej w ujęciu globalnym, europejskim i wybranych krajach świata ze szczególnym uwzględnieniem jej społecznego wymiaru, w tym spółdzielni; po drugie, ocena ewolucji kształtowania się regulacji prawnej spółdzielni energetycznej jako formy rozwoju energetyki obywatelskiej, w sprawiedliwej transformacji energetycznej w Polsce oraz określenie czynników prawnych i społecznych wpływających na ich rozwój; po trzecie, ocena uwarunkowań prawnych dotyczących zakładania, organizacji i funkcjonowania

spółdzielni energetycznych (w tym aspektów finansowych), a także realizacji przez nie zasad spółdzielczych w aspekcie sprawiedliwej transformacji energetycznej.

W podsumowaniu autor stwierdza m.in., iż przeprowadzone rozważania prowadzą do wniosku, że spółdzielnie energetyczne umożliwiają udział społeczeństwa w sprawiedliwej transformacji, gdyż jako forma prawna pozwalają lokalnym społecznościom prowadzić działalność w obszarze OZE, gwarantując członkom udział w zarządzaniu wspólnym przedsięwzięciem oraz zapewniając partycypację w korzyściach. Wprowadzenie do polskiego prawa definicji legalnej oraz przyznanie instrumentów wsparcia stanowiły kluczowe czynniki rozwoju spółdzielczości energetycznej. Jednocześnie autor postuluje zmiany w zakresie organizacji spółdzielni energetycznych, ukierunkowane na wzmocnienie pozycji spółdzielców. W odniesieniu do systemu opustów wskazuje na potrzebę preferencyjnego traktowania spółdzielni wykorzystujących stabilne, sterowalne źródła OZE, w szczególności powiązane z rolnictwem.